

Uvod

Savremeni istraživači Herbartove pedagoške teorije smatraju da je ona »revolucionisala pedagoško mišljenje« osnovnom tezom da prvo moramo imati teoriju, koncepciju, pa onda praksu, tj. da praksa mora biti obrazložena normativnom teorijom. Budući da nikada nije postojala jedna, nego više različitih koncepcija vaspitanja, Herbart je otvorio problem koji je danas još više dobio na aktuelnosti – kako da odlučimo koju ćemo koncepciju vaspitanja prihvatiti. S obzirom na posledice koje tako različita shvatanja imaju za pojedinca i društvo u celini, i danas kao i pre puna dva veka, tražimo odgovor na ovo suštinsko pitanje.

Rad je strukturisan u tri poglavlja. Prvo poglavlje odnosi se na Herbartovo shvatanje prirode deteta, drugo na njegovo shvatanje uloge vaspitanja u razvoju ličnosti, a treće na njegovo viđenje same suštine vaspitanja (pojmovno određenje, odnos vaspitanja i obrazovanja).

Priroda deteta

Hervart je smatrao da svako razmišljanje o vaspitanju podrazumeva određeni pogled na prirodu deteta. Doduše, imao je on u vidu i to da se u svakodnevnom životu često vaspitava i »prema situaciji«, bez nekog dubljeg promišljanja, po automatizmu, intuiciji i sl. Ali, čak i u takvim slučajevima, vaspitač, u toku samog procesa vaspitanja, postepeno gradi određeno stanovište o prirodi deteta i o njegovim razvojnim mogućnostima.

Koliko je značajno shvatanje prirode deteta u sklopu vaspitne koncepcije u celini, a posebno za određivanje cilja vaspitanja, Herbart ilustruje primerima dvaju izrazi-to suprotnih stanovišta – Rusoa i Loka. Ruso je, s jedne strane, zastupao tezu da se deca rađaju sa mnogim urođenim osobinama i sposobnostima, a, s druge strane, da su te osobine pune vrlina. Dakle, dete je po svojoj prirodi dobro, pa je cilj vaspitanja da se podstakne i potpomogne taj prirodni razvoj deteta. Zato se Rusoova vaspitna koncepcija definiše kao »prirodno vaspitanje«. Ovakvim pogledima na prirodu deteta bili su inspirisani gotovo svi predstavnici individualne pedagogije u XIX i XX veku.

Džon Lok je smatrao da je dete po svojoj prirodi »tabula rasa«. U ljudskom razumu nema ni »urođenih ideja« ni »urođenih principa«. Niti su logički principi na osnovu kojih izvodimo zaključke urođeni, niti ideje, kao što su »Bog«, »besmrtnost«, »sloboda«, a još manje ideja dobra i zla, i princip po kojem se oni mogu razlikovati. Lok je pretpostavio da je ljudska priroda, ili duh čoveka, u trenutku rođenja nešto nalik na »neispisanu tablu« i da sve ideje potiču iz čula. Opštepoznata je njegova teza da »nema ničeg u intelektu što prethodno nije prošlo kroz čula«.

Konsekvence tog stanovišta izveli su kasnije, pod Lokovim uticajem, francuski materijalisti: ljudi su proizvod okolnosti i vaspitanja, i ništa više. Ako se u njima nalaze dobre i plemenite ideje i principi ponašanja – to je rezultat socijalnih okolnosti i dobrog vaspitanja, i obrnuto.

Ove filozofske, odnosno gnoseološke razlike došle su do punog izražaja u evropskoj psihologiji XVIII veka. S jedne strane, u nemačkoj psihologiji preovladavala je tzv. teorija urođenih sposobnosti ili teorija o duševnim moćima, koja je bila oslonac različitim vaspitnim koncepcijama, a čiji je najizrazitiji predstavnik bio Kristijan Volf. Ova teorija polazila je od shvatanja duše kao supstancije koja raspolaže različitim moćima ili sposobnostima (kao što su mišljenje, pamćenje, osećanja, volja i sl.) koje, u određenim trenucima, ulaze u svaku aktivnost deteta. Dakle, već pri samom rođenju, na prirodu deteta se gledalo kao na supstanciju obdarenu različitim urođenim kvalitetima koji omogućavaju da ono misli, pamti, oseća, želi i sl. S druge strane, u engleskoj psihologiji XVIII i prve polovine XIX veka dominirao je pravac empirijske orijentacije – tzv. asocijativna psihologija.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com